

ASPECTE ALE POLITICILOR CU PRIVIRE LA IMM-URILE DIN MOLDOVA ȘI EFICIENȚA ECONOMICĂ REALĂ

*Eugen ROȘCOVANU, magistrul în economie,
drd., Asociația Micului Business*

In recent years a trend is observed regression in the development of SMEs, although state strategies and programs for small business. Simultaneously official statistics elucidates facts and figures, indicating the emergence of economic phenomena within time, which could have a completely different nature and origin. Addressing the theme is even more important as the official statistical figures show that the opposite needs are jobs in the country and to broaden the tax base. Issues of funding and training are positive and are indicative for the younger generation. The results are, however, optimistic only in terms of a very distant perspective or no. Influence European policy in supporting and developing SMEs is high, but accession to the European Charter for SMEs has not saved the situation. Footprint under globalization on national economy and strong competition between EU businesses and of the EU in Moldova and the agonizing. Important is a lesson to be this good news and not a natural bottleneck that product competition and the need for internationalization of both parties. European paradigm of the need to develop small business is imperative for Moldova, but the model still is not especially all that is obvious.

Key words: *SMEs, jobs, economic, business, globalization, strategie, internationalisation, tax.*

Criza mondială a lăsat amprente vizibile asupra economiei din Moldova, deși IMM-urile au suportat situația fără multe eforturi deosebite. La general, problema constă în mediul de afaceri mult prea puțin stimulatoriu. Degradarea întreprinderilor mici din țară a început cu mult timp înainte de criza mondială, ceea ce ne permite să constatăm o stare de depresie permanentă a IMM-urilor din Republica Moldova. Este un fenomen caracteristic țărilor emergente și declararea experților europeni că avem o istorie de succes în dezvoltarea economică a fost mai mult impunerea unui angajament pentru efectuarea reformelor. De facto, indicatorii micului business degradează sistematic și de cu multă vreme înainte. Trendul regresiv vine din necesitatea de schimbare a viziunilor, a paradigmei economice, debarasarea de concepțiile persistente de pînă la suveranitatea țării. Lipsa unor noi concepții este de fapt un fenomen global [1]. Radicalizarea situației este rezultatul lipsei elaborărilor ce ar crea sisteme armonioase de dezvoltare, dominarea reminiscentelor teoriilor consumate și banalizate de realitățile sociale presante. Acestea sunt generate și parvenite prin intermediul acțiunilor agresive a monopolurilor transnaționale și internaționalizarea ignoranței, generate de imposibilitatea schimbărilor și de asanare. Totodată *Homo globalus* [2], ca produs planetar nu mai poate accepta ceea ce se considera adevăr absolut 3-5 ani în urmă. Asimetriile societății moderne sunt dezavuate ades timp de câteva ore.

Impactul noilor economii prin modele noi duce la redistribuirea energiilor antreprenoriale și edificarea altor idealuri neînțelese și neacceptate de guvernele actuale purtătoare de paradigme obsolete [3].

Bineînțeles, nu atît paradigmele duc la soluționarea problemelor cît inerția dezvoltării economice. În esență: concepțiile parvin ades în calitate de rezultat al analizei realităților economice deja produse.

Tabelul 1. Eficiența economică a IMM-urilor

	Nr. de întreprinderi, mii	Nr. de salariați, mii persoane	Venituri din vânzări, mil. MDL
Anul	Ponderea IMM în total, %	Ponderea IMM în total, %	Ponderea IMM în total, %
2006	98,1	56,2	41,8
2007	97,8	57,0	38,2
2008	97,6	57,3	37,1
2009	97,8	58,7	39,2
2010	97,7	58,8	36,8
2011	97,5	57,7	34,6

Sursa: Date BNS, prelucrate de autor [5].

Cu toate acestea, dezvoltarea IMM-urilor ca potential furnizor de locuri de muncă și coloană vertebrală a economiei [4] rămîne ca formă și conținut aproape dogmatică. Drept model poate servi sectorul întreprinderilor mici și mijlocii din UE. Aici IMM-urile reprezintă o mare parte a economiei și industriei Europei. Cele 23 milioane de IMM-uri din UE reprezintă 99% din totalul afacerilor și acoperă până la 85% din locurile de muncă în anumite sectoare industriale, ceea ce constituie 65 de milioane de locuri de muncă. Este relevant că în cadrul Comisiei Europene a fost recunoscut, că sunt peste 1000 de acte normative, care creează obstacole în dezvoltarea domeniului. Pe lângă actele normative emise de instituțiile UE fiecare guvern în parte produce programe și strategii de dezvoltare a acestui sector. Un document de valoare pentru dezvoltarea IMM-urilor este „Small Business Act for Europe”, ce fixează clar anumite priorități în cadrul UE-27.

În virtutea acestor importante tendințe se acordă suport și Republicii Moldova în dezvoltarea micului business. Cu toate acestea statistica oficială, deși cu analize constructive și obiective, ne ilustrează anumite evoluții mai puțin optimiste. Din tabelul 1 se vede clar, că trendul negativ a pornit cu mult înainte de criza economică mondială. Dacă în 2006 cota numărului IMM-urilor a fost 98,1 la sută, apoi în 2011 este deja redusă la 97,5 la sută. Cu toate acestea numărul real ar fi crescut, ce ne relevă același BNS: în 2006 au fost 35,4 mii de IMM-uri, iar în 2011 sunt 47,3 mii de IMM-uri (vezi tabelul 2).

Tabelul 2. Numărul IMM

Anul	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Numărul	35,4	39,1	41,1	43,7	45,6	47,3

Sursa: BNS [5, *ibidem*].

Or, statistica dată relevă cantitatea întreprinderilor, care prezintă dările de samă trimestriale și anuale, ceea ce nu ar însemna că toate aceste întreprinderi sunt în activitate profitabilă și, în genere, dacă activează. Este cunoscut, că circa 24-30 la sută din ele sau sunt inactive de mai mulți ani și prezintă formularele statistice cu însemnul „zero” fiind în prag de faliment. Iar formularele sunt prezentate parte în speranță, că vor relua activitatea sau din reticențe/frică de fisc și nedorința de a trece pe sub furcile caudine pentru a închide afacerea. Închiderea afacerii poate dura ani de zile și iminent aduce pierderi de finanțe fie în calitate de amendă fie în calitate de „premiu” persoanei cu împrumuturi fiscale. În atare stare de lucruri vedem, că în tabelul 1 mesajul cifrelor

este mai puțin reformativ. Dacă numărul locurilor de muncă din 2006 a avut o pondere de 56,2 la sută, apoi în 2011 a crescut insesizabil la 57,7 la sută. Evident, acest progres nu poate opri migrația cetățenilor. Situația dramatică a întreprinderilor mici ne ilustrează ponderea IMM-urilor la veniturile din vânzări. În 2006 ele au constituit o cotă de 41,8 la sută, iar în 2011 s-au redus la cota de 34,6 la sută. Iarăși avem în față un trend negativ, care a început cu mult înainte de recesiune. Acești indicatori din urmă reflectă și o situație socială precară a angajaților și angajatorilor, chiar și a celor, care, se presupune, că ar plăti o parte din salarii în plic. În principiu este clar, că întreprinderile mici și mijlocii din țară au fost și sunt într-o stare de recesiune permanentă și din această cauză criza globală i-a prins într-un mediu cunoscut, adică neschibat timp de decenii.

În același timp este complicat a elucida o stare reală în sector. Cercetările și analiza activității în cadrul micului business sunt în stare de nebuloasă. Conform datelor proiectului OECD „Competitivitatea și Dezvoltarea Sectorului Privat” realizat în comun cu Ministerul economiei și ODIMM în Republica Moldova ar fi cel puțin 65 mii de IMM-uri [6]. Statistica de stat ne indică circa 47,3 mii în 2011 (!?). Dar iată ce ne prezintă Registrul de stat: la data de 01.07.12 sunt informații despre 162360 persoane juridice și întreprinzători individuali, dintre care:

- 79 181 societăți cu răspundere limitată
- 66 404 întreprinzători individuali
- 4 808 societăți pe acțiuni
- 4 017 cooperative (cooperative de producție, cooperative de consum și cooperative de întreprinzător)
- 1 490 întreprinderi de stat și municipale
- 3 313 organizații necomerciale
- 3 147 altele (filiale, reprezentanțe, societăți în nume colectiv, societăți în comandită, întreprinderi de arendă, întreprinderi intergospodărești, colhozuri, asociații de gospodărie țărănești și alte întreprinderi) [7].

Dacă e să ne luăm după datele BNS (tabelul 1) și cota IMM-urilor în numărul total de întreprinderi de 97,5 la sută în 2011 atunci reeșim că avem 158301 IMM-uri. Această discordanță de date se cere a fi racordată la criteriile certe conform reglementărilor UE. Cu cât mai concrete și precise vor fi datele cu privire la dezvoltarea micului business cu atât mai la temă vor fi măsurile luate întru perfecționarea acestuia.

Programul de Stat de Susținere a Dezvoltării IMM-urilor pentru anii 2009-2011 a fost ca și celelalte documente similare din trecut un document formal și fără suport financiar esențial. Potențialul întreprinderilor este mare acolo, unde acesta este folosit cu chibziunță și eficient. Actualmente IMM-urile din Moldova dețin doar 28,3% din PIB, în timp ce în Uniunea Europeană această cotă este 58,4%.

De facto, IMM-urile au fost lăsate să supravețuiască cu forțele proprii în condițiile de monopolizare/oligarhizare a economiei țării. Lipsa de politici coerente stimulează corupția și nepotismul și marginalizează inițiativa privată. Acceptarea tacită, iar uneori și declarată a legii junglelor în business deschide posibilități largi pentru birocrațizarea sistemului. În conformitate cu lupta pentru existență supravețuiesc cei mai tari și mai șmecheri, deci și economia neformală prosperă și își întărește rîndurile. Se pare, că s-ar putea aștepta ca situația să se schimbe de la sine [1, ibidem]. Autoreglementarea economiei de piață este o iluzie și o capcană, întinsă de oligarhia tot mai activă și mai dură, inițiativei private la nivelul micului business. Situația este la vederea experților și este declarată tot mai des drept un gap al oficialităților endogene.

Bineînțeles, sunt depuse eforturi pentru elaborarea de noi documente, care ar aduce reglementări stimulatorii pentru IMM din țară. Unul din ele este aprobarea în vara anului 2012 prin Hotărîre de Guvern a «Strategiei de susținere a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020» pentru care sunt planificate a fi

atrase din resurse proprii și din granturi 941,5 milioane de lei. Elocvent este faptul, că după numeroase consultări cu societatea civilă și cu experți străini Strategia a fost aprobată cu întârziere de 6 luni, iar numeroasele deficiențe în domeniu rămân înafara cadrului reglementărilor legale. Evident, se știe, că este imposibil de a introduce într-un document oficial toate direcțiile și sarcinile imperioase ale unui sector atât complicat și defectuos. În ultimă instanță, valoros este obiectul principal, căile magistrale. Întârzierea aprobării «Strategiei de susținere a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020» elucidează clar atitudinea formală față de sector, dar ignorarea necesității de creștere a clasei de mijloc ca factor de stabilitate și luptă cu sărăcia. Una din misiunile businessului mic și mijlociu este crearea de locuri noi de muncă și implementarea inovațiilor. O altă condiție și necesitate de suport al IMM-urilor este că o economie bazată pe cunoaștere are nevoie de o rețea durabilă de întreprinderi manevrabile și stabile. La general “Strategia de susținere a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020” ar putea face față acestor obiective, dacă establishmentul actual ar conștientiza importanța și valoarea sectorului. Este stringentă continuarea procesului de simplificare a procedurilor administrative și reducerea numărului de autorizații, avize, licențe și permise pentru agenții economici.

La punctele slabe cu privire la necesitățile IMM-urilor este imperios de a indica problemele generate:

- a) de standardele defectuoase ale evidenței contabile pentru IMM-uri;
- b) de fiscalitatea excesivă și inadecvată nivelului economic de dezvoltare a țării;
- c) de amenzile, care depășesc imaginația celor mai duri controlori;
- d) de controalele frecvente și nejustificate, făcute în scop de acumulare de resurse bugetare și corupționiste;
- e) de substituirea mecanismelor de stimularea a businessului prin aplicarea măsurilor fiscale dure și administrative coercitive;
- f) de abordarea voluntaristă a administrației locale și centrale a mediului de afaceri;
- g) mentalitatea consumist-bolșevică a reprezentanților sistemului administrativ de stat local și central în comunicare cu agenții economici;
- h) astfel este necesară crearea mecanismelor de susținere reală a IMM ca furnizor principal al noilor locuri de muncă;
- i) e nevoie de reglementarea activităților individuale în afaceri ca sursă socială importantă în domeniul autoangajării populației în câmpul muncii;
- j) se cere transparență în activitatea legislativului referitor la domeniul reglementărilor din sectorul IMM;
- k) este cerută introducerea cotei de 30% exclusiv pentru comenzi de la IMM în cadrul licitațiilor pentru achiziții publice ca suport concret al sferei date de activități economice, reglementarea obligației de plată a valorii contractelor de achiziție publică în termen de maxim 30 de zile calendaristice de la recepție;
- l) reducerea taxelor pentru importul de utilaj performant și de ultimă oră destinat micului business;
- m) aplicarea diferențiată a aparatelor de casă și control fiscal;
- n) egalarea în drepturi ale IMM și instituțiilor executive și legislative prin democratizare;
- o) liberalizarea activităților economice ale persoanelor fizice și juridice;
- p) elaborarea și implementarea de stimulente fiscale pentru IMM în scopul internaționalizării;
- q) anularea plății pentru incapacitatea temporară de muncă din contul patronilor, ce este o impozitare dublă;

r) finalizarea proiectului Legii pentru întreprinderile mici și mijlocii, care să asigure implementarea deplină la nivel național a *Small Business Act for Europe (SBA)* și aplicarea principiului „Reglementări mai întâi pentru IMM-uri”;

s) instituirea obligativității pentru supermarketuri de a asigura un spațiu de desfacere (25-30%) pentru comercializarea produselor autohtone realizate de IMM-uri, inclusiv agricultori, meșteșugari și elaborarea documentelor similare celor din UE, care impun agenții economici mari să achite timp de 10 zile marfa vândută a IMM-urilor;

În concluzie, doar enumerarea succintă a barierelor în dezvoltarea agenților economici din sectorul businessului mic și mijlociu ne pune în față sarcini primordiale de reglementare întru crearea unei clase de mijloc în calitate de garant de stabilitate și creare de locuri noi de muncă. Supraeforturile depuse de managerii IMM-urilor întru depășirea blocajelor birocratice și fiscale generează deficit de valoare adăugată. Astfel se consumă energie multă, care împinge inițiativa privată în umbră. De fapt, acest lucru nu este convenabil nici agenților economici – nici statului în forma pe care îl avem. Prin reglementări europene și conclucrare energiile inițiativei private ar putea fi aplicate eficient și cu profit cu mult mai mare pentru societatea civilă și economia națională.

Referințe bibliografice

1. Chircă, S. Sisteme economice în timp și spațiu, editura ARC, 2009, p. 65-77
2. Bari, I. Globalizarea economiei, editura Economică, 2005, p. 29
3. Shenkar, O. Secolul chinezesc, editura Teora, 2008, p. 15-22
4. Europe in figures, Eurostat yearbook 2011, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011, p. 587-699
5. www.statistica.md
6. Philiponer, N., Mechelen, L., Richter, A. Încurajarea dezvoltării sectorului IMM, editura Imona Grup SRL, 2011, p. 10
7. <http://cis.md/content/6>